

apoteksväxt, med purpurröda blommor och hvitfläckiga blad. *Carduus marianus*.

MARIG, a. 2. Se *Tofvig*.

MARIN, -i'n, m. 3. (fr. *Marine*) Sjöväsende; sjömakt.

MARINERA, v. a. 1. (fr. *Mariner*) Bereda kött, fisk med kryddor, eller inlägga i ättika och kryddor. antingen för smaken skull eller för att längre kunna hålla sig.

MARINREGEMENTE, -i'nrejema'nnte, n. 4. Benämning på sjöartilleriregementet i Carlskrona.

MARINSOLDAT, -i'nsälldat, m. 3. Sjösoldat.

MARIONETT, ---nätt, m. 3. (fr. *Mariotte*) 1) Leddocka, som genom mekanik eller trådar efterhärmar människors rörelser. — 2) (fig. fam.) Person, som låter sig ledas af andra. Leddocka.

MARIONETT-SPEKTAKEL, ---nä'ttspäck-täk'l, n. 3. Skådespel, hvarvid marionetter föreställa människor.

MARK, f. 3. 1) Ursprungligen. Tecken, märke. Deraf: Spelmark (ell. förkortadt äfv. Mark). Bibehåller ännu på vissa orter, i folkspråket, denna sin egentliga bemärkelse. — 2) Fordom och ännu i vissa länder antagen vigtshenhet. Fick sitt namn deraf, att dithörande vigtlod måste vara försedd med konungens *märke*, d. v. s. krönt. Är af tvenne slag: Kölnisk och Troisk, af hvilka den förre, som är $\frac{1}{20}$ tyngre än den sednare, och användes hos oss såsom mynt- och guldvgit, motsvarar nära $\frac{1}{2}$ skålpund viktualievigt. I dagligt tal menas med *Mark* detsamma som: skålpund viktualievigt. — 3) (ford.) Enheten i flera länders myntsystem, motsvarande en mark fint silfver eller s. k. *lödig mark*, d. v. s. verklig silfvermark. *Räknad mark* kallades deremot den, som förekom i allmänna lifvet och var till värde, på olika tider, ganska olika. Räkning i mark bibehåller sig ännu i vissa orter af Sverige, och beräknas der marken till 8 styfver eller 2 skilling rgsd. För denna bem. är plural lika med singular, t. ex.: *1000 lödiga mark*. (Talesätt) *Byta, dela m. om m.*, med iakttagande af vederbörlig proportion. — 3) Quantitet af en vara, motsvarande en marks vigt. *En m. fisk. Två m-er smör*. — *Syn. Skålpund*. — 4) (ford.) a) Gränsmärke, råmärke. Deraf gamla ordet *Marksteinar*, råstenar. — b) Gränstrakt, gränsländ (äfv. i tyska språket). Deraf många ortbenämningar, isynn. i Tyskland, såsom grefskapet Mark i Westfalen, Mark Brandenburg, Altmark, Uckermark. — c) Emedan gränsländer fordom merendels utgjordes af stora, ogenomträngliga skogstrakter, fick *Mark* äfven betydelsen af Skog. I denna mening kallades Dalsland fordom *Marker* eller *Markerna*. Deraf äfv. ortnamnen Lappmark, Finnmark, Kolmorden (fordom Kolmork). Likaså fordom *Markamen*, d. v. s. skogsmän, stigmän, röfvere; Ödemark, m. fl. — 5) (nu) a) Jordområde, större eller mindre. *Sveriges rikes m. Stockholms stads m. Hemmanets, torpets m.* — *Syn. Jord, Grund, Ägor, Botten*. — b) Jordens yta i allmänhet. *M-en är grön. Ligga på bara m-en. Slå till m-en*. (Pop. talesätt) *Gå i m.*, duka under. — Deraf sammansättningarna *Slåtmark, Skogsmark, Ängsmark*, m. fl. — *Syn. Jord, Backe*. — c) Jordmän. *Bördig m.* — *Syn. äfv. Grund, Botten*. — d) Fältet (i motsats till stad, by, gård, boning), innefattande i denna mening både åker, äng, skog och berg. *Han är ute på ell. i m-en*. — e) Viss del af en gårds område, begagnad till särskilt bruk. Deraf benämningarna *Betesmark, Utmark*,

MARKASIT, -i't, m. 3. Se *Vismuth*.

MARKATTA, f. 1. (t. *Meerkatze*) 1) Ett slägte af Aporna, innefattande den gamla världens egentliga aporna. *Cercopithecus*. — 2) (fig. fam.) Ful människa.

MARKÄTTANSIGTE, n. 4. (fam.) Ganska fult, otäckt ansigte. — I samma mening säges äfv. *Markättfysionomi*.

MARKEGÄNG, m. 2. Det lagligen fastställda pris, hvarefter räntepersedlar och dagsverken beräknas i penningar.

MARKEGÄNGSSÄTTNING, f. 2. Årlig bestämning af markegängen i hvarje län, genom tvenne ombud af hvarje riksstånd.

MARKEGÄNGSTAXA, f. 1. Genom markegängssättning uppgjord årlig taxa, utvisande det pris å kronans räntepersedlar, hvarefter de skola betalas.

MARKERA, v. a. 1. 1) Märka, beteckna. — 2) Antyda; utvisa. — 3) Genom marker beteckna, huru ett spel står. — *Markerande*, n. 4. o. *Markering*, f. 2.

MARKETENTARE, --tä'nntare, m. 3. (ital. *Mercatante*, af lat. *Mercari*, handla) En, som håller handel eller värdsushörrelse i fält. Har i fem. *Markenterska*.

MARKETENTERI, --tännteri', n. 3. 1) Handel eller värdsushörrelse i fält. — 2) Ställe, der sådan handel eller värdsushörrelse hålles.

MARKGREFLIG, a. 2. Som tillhör eller har afsende på en markgreve eller markgrevar.

MARKGREFVE, m. 2. pl. — *grefvar*. (af *Mark*, gräns) Betydde ursprungligen greve eller befälhafvare i en med besättning försedd tysk gränsprovins. Dessa fingo under tidens lopp årtlig värdighet och blefvo slutligen sjelfständiga riksfurstar, t. ex. *M-fvarne af Baden, Brandenburg*, m. fl. [*Marggreve*.]

MARKGREFSKAP, n. 3. o. 5. En markgrefves område, land.

MARKGREFVINNA, f. 1. En markgrefves gemål, enka efter en sådan, eller regerande furstinna i ett markgrefskap.

MARKIS, marri'3, m. 3. 1) (fr. och eng. *Marquis*, ital. *Marchese*) I Italien, Frankrike och England fordom detsamma som Markgreve i Tyskland, i dess ursprungliga befattning. Är numera en titel, som tillkommer vissa adeliga personer, hvilka stå på gränsen emellan den högre och lägre adeln. Har i England och Italien rang näst framför greve. — 2) (fr. *Marquise*) Solskärm uppöfver fönster eller tältdörrar.

MARKISAT, --ät, n. 3. o. 5. En markis' värdighet eller länderi.

MARKISINNA, f. 1. En markis' fru, dotter eller enka.

MARKMUS, f. 3. pl. — *möss*. Gemensam benämning på några arter af Lemmelslägtet.

MARKNAD, m. 3. Utlyst sammankomst af köpare och säljare, på viss uppgifven tid och ort. *Öppna, sluta, hålla m.* I denna stad är det *två m-er om året*. (Talesätt) *Göra god, dålig m.*, godt, dåligt köp. *Han skall icke rosa m-en*, det skall bekomma honom illa. *De förstå hvarandra som två tjufvar på en m.*, äro i godt förstånd med hvarandra. — *Syn. Köpstamma*. — *Ss. M-sbod, -sbuller, -sdag, -sfarare, -sfolk, -sgods*.

MARKNADSFRID, m. sing. Det högre skydd, lagen fordom tillförsäkrade dem, som besökte marknader, och hvilken vid marknads början med viss ceremoni utblästes.